

P. Jan Slepíčka, cyklus homilií o mši svaté, Odry 2024

5. Bohoslužba oběti (11. neděle v mezidobí, B)

Milé sestry, milí bratři,

už je to několik týdnů, co jsme měli poslední **katechezi o mši svaté**. Mezitím jsme prožili slavnost Soslání Ducha svatého, Nejsvětější Trojice a první svaté přijímání našich dětí. Závěrečné tři díly našeho cyklu nás čekají teď ve třech po sobě jdoucích nedělích v mezidobí.

Dnes se zaměříme na **vrcholnou část mše svaté**, tedy eucharistickou modlitbu. Minule jsme skončili přípravnou částí na vrchol bohoslužby, jejíž poslední část je modlitba nad dary. Možná nám tento předěl nepřipadá tak výrazný jako jiné předěly při bohoslužbě, ale právě tady začíná **eucharistická modlitba**, tedy dialogem na začátku preface.

Na začátku je potřeba si říct několik technických věcí. Eucharistická modlitba se jinak také nazývá **anafora** (z řec. *anaferein* = povznášet) a tvoří **nedílný celek tří částí**. **preface**, začínající oslovením Pán, vzhůru srdce, pak zpěv **Svatý, svatý**, a pak vlastní modlitba s proměňováním, která končí tzv. velkou doxologií, kdy kněz zvedne kalich s a miskou a říká: Skrze něho s ním a v něm.

Za vzor pro církve na západě se považovala tzv. **Římská liturgie**. Na počátku své historie se kněz v centrální části mše modlil se zvednutýma rukama vlastními slovy. Společná byla jen **Kristova slova proměňování**. Ne všichni kněží byli zdatnými rétory, a modlitby tedy nebyly mnohdy zdařilé, proto se ustanovila neměnná **eucharistická modlitba** tzv. **římský kánon**, který byl zapsán do knihy. Pak téměř 1400 let se v církvi používala tato jedna jediná modlitba, kterou máme dnes v misálu jako **1. eucharistickou modlitbu**. Poznáte ji podle vyjmenování seznamu apoštolů a svatých mučedníků. Dnes kromě této 1. modlitby existují tři další, které jsou základní. Je možné použít i mimořádné, třeba pro mši s dětmi, na usmíření, nebo jiné. Zato je velké množství preface (ono Pán s vámi) **mění se podle liturgické doby, slavení svátků a památek svatých**. Dnes jich je v misále více než 70.

Pro nás je důležité se ptát, co je podstatou celé eucharistické modlitby? **Kněz se** při ní jménem Božího lidu **obrací k Otci skrze Syna v Duchu svatém**, jsou tedy při ní důležité **všechny osoby Trojice**. Kněz vzdává díky za veliké činy Boží, především **za stvoření a za vykoupení skrze smrt a vzkříšení Ježíše**, a prosí o Ducha svatého, který promění dary chleba a vína v Tělo a Krev Krista. Slovy pronesenými Ježíšem při poslední večeři **kněz koná oběť**, kterou sám Pán Ježíš ustanovil, a v přímlovách Bohu předkládá **prosby za církev, za svět a za zemřelé**. I když se větší část eucharistické modlitby modlí kněz, nemodlí se nikdy sám za sebe, ale **za celou církev** a jejím jménem. Ostatní se zapojují jakoby zaháknou, úvodním dialogem a potvrzením, že **mají srdce u Pána**, přidávají se ke zpěvu andělů, kteří chválí Boha, zpěvem „Svatý, svatý“ a zvoláním **amen** na konci eucharistické modlitby.

Každá eucharistická modlitba musí obsahovat tři důležité prvky: je to **epikleze**, **proměňování** a zmíněná **velká doxologie**. Epikleze je svolávání Ducha Svatého.

P. Jan Slepíčka, cyklus homilií o mši svaté, Odry 2024

Epiklezi poznáme při mši svaté poměrně snadno, je to ta část těsně před proměňováním, kdy kněz **vztáhne ruce nad dary** a říká např. „*Proto tě, Otče, pokorně prosíme, posvět svým Duchem tyto dary, které před tebe klademe...*“ (z 3. EM). Ministranti v tu chvíli poklekají, přichází kadidlo a my se soustředíme na **nejdůležitější část mše svaté**. Svolávat Ducha svatého církev považuje za nutné při každém slavení svátosti, protože je možné jen díky němu.

Proměňování jistě chápeme jako vrchol bohoslužby, všichni klečí, je „hrobové ticho“, zvonky nás upozorňují, že se děje něco důležitého. Kněz propůjčuje svá ústa Kristu a říká jeho slova pronesená při **poslední večeři**. V té chvíli už chléb a víno, už nejsou tím, co byly, i když chuť a vůně zůstává stejná. Stávají se Kristovým **Tělem a jeho Krví**. Pozvednutí hostie a kalicha vzniklo jako praktické gesto ve středověku, kdy lidé neviděli, co kněz obrácený z k nim zády koná a tak aby měli aspoň vizuální kontakt s eucharistií a zmíněný zvonek je na to upozornil. Pro nás dnes to může být **chvíle tiché adorace** a poděkování.

Velkou doxologií (z řec. *doxa* – sláva) vrcholí **eucharistická modlitba**. Kněz pozvedá dary vysoko k nebi a k Bohu Otci volá: „*Skrze něho a s ní a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože, Otče všemohoucí...*“ Následuje odpověď lidu: **Amen**, které je tím nejdůležitějším amen z celé mše svaté. Proč je nejdůležitější? Protože tím se lid slavnostně připojuje ke knězi a **potvrzuje všechna pronesená slova**. Každý věřící tímto amen prohlašuje, že modlitba nad chlebem a vínem byla také jeho modlitbou a že slávou Boha Otce je jeho Syn a že naší slávou je tohoto Syna přijmout za našeho Spasitele.

Pán Ježíš v dnešním evangeliu říká: „*Boží království je podobné člověku, který zaseje do země semeno; ať spí, nebo je vzhůru, ve dne i v noci, semeno klíčí a roste, on ani neví jak.*“ (Mk 4, 26–27) Ježíš nás touto větou vyzývá k **trpělivosti**. Možná máme někdy pocit, že chodit na mši svatou nemá smysl, že nám stejně **utíkají myšlenky** a nejsme pozorní, nebo se najednou probudíme až při po skončení eucharistické modlitby. Nenechme se tím odradit a **buďme trpěliví**. Neděli, co neděli do nás božský rozsévač seje dobré semeno a tím nás formuje. A i když se zdá, že se nic neděje, semeno klíčí a roste a jednou přinese užitek.